

залучена до нього, та він не зміг визначити становище людини в межах історичної тотальності його соціальної практики; *mutatis mutandis*» [3, с.361].

Отже, можна зробити наступний висновок: незважаючи на критику з боку М.Гайдеггера, цінності сучасної цивілізації, базовані на ідеї суб'єкта, не втратили актуальності для сучасного світу і, як і раніше, фундують основні демократичні цінності та порядок здійснення влади в сучасному суспільстві. Існує тісний зв'язок між ідеєю суб'єкта і ідеєю демократії. Тим не менш, слід визнати доцільність гайдеггівського розуміння кризи демократії, що теоретично виражається в неможливості забезпечити узв'язок суспільствах глобалізаційної доби вимогу участі в управлінні усіх соціальних суб'єктів через невідповідність демократичних норм технічного століття. Виходячи із вищевикладеного потрібно або переосмислити поняття «суб'єкта», або шукати нові смисли поняття «демократія».

Бібліографічні посилання:

1. **Борисов Е.** К вопросу о феноменологическом методе в экзистенциальной аналитике М. Хайдеггера / Евгений Борисов // Мартин Хайдеггер и современность XX века.- Минск: Менск, 1997.- С. 65-77.
2. **Гуссерль Э.** Кризис европейских наук и трансцендентальная феноменология. СПб.: Издательство «Владимир Даль», 2004. - 399 с.
3. **Жижек С.** Устройство разрыва. Параллаксное видение /С.Жижек .-М.: Европа, 2008.- 516 с.
4. **Сартр Ж.-П.** Бытие и ничто: Опыт феноменологической онтологии./ Ж.- П.Сартр М.: ТЕРРА - книжный клуб; Республика, 2002. - 640 с.
5. **Хайдеггер М.** Бытие и время. — С-Пб.: Наука, 2002. — 452 с.
6. **Хайдеггер М.** Время карины мира. Хайдеггер, М. Время и бытие: Статьи и выступления / Сост., пер. с нем. и комм. В. В. Библихина. — М.: Республика, 1993. — 447 с.
7. **Черняков А.Г.** У пошуках втраченого суб'єкта. \ Metaфізичні дослідження. Випуск 6. Свідомість. Альманах Лабораторії Метафізичних Досліджень при Філософському факультеті СПбГУ, 1998. С. 11-38.

УДК 284.57

Є. Н. Лебедюк

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ ХРИСТІЯНИ – СВЯТІ СІОНІСТИ: ФОРМУВАННЯ ЦЕРКОВНОГО УСТРОЮ ОРГАНІЗАЦІЇ

У статті розглядаються особливості формування церковного устрою євангельських християн святих сіоністів. Авторка зосереджує увагу на структурі, нормах і правилах створення та існування організації п'ятидесятників-сіоністів.

Ключові слова: євангельські християни святі сіоністи, мурашківці, апостоли, диякониси, храм-сіон, харизматична організація, авторитарно-апостольська організація, екстатична організація.

В статье рассматриваются особенности формирования церковного уклада евангельских христиан святых сионистов. Автор сосредоточивает внимание на структуре, нормах и правилах создания и существования организации пятидесятников-сионистов.

Ключевые слова: евангельские христиане святые сионисты, мурашковцы, апостолы, диакониссы, храм-сион, харизматичная организация, авторитарно-апостольская организация, экстатическая организация.

The particularities of forming of the church mode of evangelic christians of saint zionists are examined in the article. An author concentrates attention on a structure, norms and rules of creation and existence of organization of p'yatidesyatnitsy-zionists.

Key words: evangelic christians saint zionists, myraskivci, apostles, deaconesses, temple-sion, charisma organization, authoritarian-apostolic organization, ecstatic organization.

© Є. Н. Лебедюк, 2012

Постановка проблеми. Для усвідомлення цілісного бачення релігійного процесу в Україні, знайомство з об'єктивною історією, світоглядними положеннями та організацією вітчизняного євангельського руху є актуальним. У цьому контексті найчастіше поза увагою залишаються маловідомі та нечисленні релігійні групи, до яких належить організація євангельських християн

святих сіоністів-мурашківців (ЄХСС). Актуальність дослідження обумовлюється потребою глибшого, об'єктивного і неупередженого вивчення світоглядних основ, культу та формування церковного устрою, що сприяло б відкиданню певних стереотипів у сприйнятті діяльності даної організації.

Рівень розробки проблеми. Історіографія включає незначний обсяг матеріалів, які стосуються феномена організації мурашківців-сіоністів. Так, у радянський період з'являються публікації пропагандистського, «антисектантського характеру», які засуджують діяльність мурашківців як антисуспільної організації. З таких публікацій можна виділити статтю М. Медяника [13]. Серед публікацій наукового характеру варто відзначити дослідження Болеслава Камейші [10, 11]. Однак ці публікації мають антирелігійну спрямованість. Деякі аспекти культової практики та організаційної структури організації розкривалися також у працях Ф. Федоренка, Ф. Гаркавенка, В. Любашенко [9, 12, 18]. Сьогодні інтерес до діяльності організації знову зріс. Так, їхньою історією та сучасним станом зацікавилася польська дослідниця Юстина Хмелевська, яка опублікувала на цю тему кілька статей і книжку [19]. Авторка висвітлює організацію життя, побуту й релігійного культу сіоністів-мурашківців на сучасному етапі. Серед сучасних вітчизняних дослідників слід назвати публікації Р. Скакуна, у яких дається нарис сучасного мурашківського руху й звертається увага на його найхарактерніші особливості [16, 17].

Виклад основного матеріалу: Віруюча людина не існує ізольовано, як певний автономний носій релігійних поглядів. Вона включена в колектив віруючих – у релігійну общину. Саме тут, безпосередньо в дії, знаходять своє практичне втілення догматичні принципи.

Специфічні особливості євангельських християн святих сіоністів значною мірою пов'язані з її організацією, у створенні якої вони, як і більшість п'ятидесятницьких церков, виробили свої норми, правила та структуру.

При виникненні подібних релігійних утворень особливе значення приділяється лідерам-засновникам. Вони самоототожнюються з «високою місією», завдяки цьому ототожненню почувають себе обраними серед обраних, що виявляється в гіперактивній місіонерській діяльності, яка дає почуття особливого смислу, повноцінності життя. Духовний лідер «як лікар, повинен лікувати хворих членів і зцілювати словом Божим» [8, с. 12].

І. Мурашко вважав, що «найбільша справа – бути служителем Христовим, бо він представляє Христове посольство на землі, ... він відкриває божественні плани людям, сповіщаючи вічне життя і закликаючи людей по Слову Божому ... він є світлом і оком для людей» [10, с. 99-100]. Крім того, проповідник має бути «непорочним перед Богом і бездоганим перед людьми» [10, с. 99].

Засновниками організації євангельських християн святих сіоністів стали Іван Мурашко та Ольга Кирильчук.

Повернувшись на Батьківщину у 1925 році, І. Мурашко розгортає проповідницьку діяльність як баптист, а також «організовує філію секти «Дослідники Святого Письма» на території Полісся та займається місіонерською діяльністю аж до кінця 1931 року. Як пояснював Мурашко: «Відчував у собі велику «палаючу» потребу повчання» [1, с. 137].

Ряди організації, яку він контролював, чисельно зростали. За словами Мурашка, «...віра, котру проповідував, знаходила щоразу чисельніші натовпи прихильників. Переходив з місця на місце, навчав, і цілими юрбами люди приєднувалися до нього («увірували»)» [1, с. 137].

Це підштовхує І. Мурашка до створення власної організації. Як він сам згадує: «...не бажаючи бути тільки наглядачем за справами філії секти «Дослідники Святого Письма», я вирішив організувати свій Храм – Церкву Божу, висвячуючи духовних проповідників. Керував навчанням та більше навчався сам» [1, с. 137.] Тому І. Мурашка було усунуто із посади наглядача за справами філії та виключено (вигнано) з рядів баптистів [4, с. 474]. Після розриву з баптистами, І. Мурашко продовжує проповідувати. Досить скоро на землях Волині та Полісся почали з'являтися не тільки його послідовники, а й латентні прихильники.

Водночас на Поліссі пропагували ідеї п'ятидесятництва Ольга Кирильчук разом зі своєю помічницею «Сарою». Їх проповіді швидше доходили до сердець слухачів. Авторитет О. Кирильчук як проповідниці був значно вищим, ніж авторитети багатьох проповідників-чоловіків. Проте суспільство та офіційна церква сформували стійку думку, що духовними проповідниками повинні бути лише чоловіки. Призначення ж жінки – доглядати дітей і чоловіків; жінка не може бути і не має права пропагувати будь-що, тим паче «вчити» чоловіків.

Тому Ольга Кирильчук вирішила об'єднати ідеї І. Мурашка зі своїми. Пропозиція об'єднання зусиль сподобалася також і І. Мурашку, тому він згоджується на зустріч з О. Кирильчук і пристає на її умови.

Ця подія відбулася наприкінці грудня 1931 р. у с. Ольшани, Білорусія. Після доленосної зустрічі ідейним натхненником у цьому тандемі стає О. Кирильчук, а І. Мурашко лише

виконавцем.

Правда, О.Кирильчук, як жінка, не могла дати своє ім'я новоствореній релігійній організації все з тих же причин – жінка не сприймалась як духовний провідник. Тому ця організація отримала назву мурашківців за ім'ям її співзасновника Івана Мурашка. У всіх історичних джерелах О. Кирильчук відводиться другорядна роль, як «жертви». Але, опрацьовуючи архівні матеріали, ми вважаємо, що саме вона є тією доленосною особою, завдяки якій було створено релігійну організацію.

І. Мурашко та О. Кирильчук стають харизматичними лідерами, а створена організація поступово набирає харизматичного спрямування.

Як харизматичні лідери, вони щиро вірили у спасенну місію, вважаючи себе посланцями Бога на землі. Так, у одному зі своїх одкровень Ольга Кирильчук проголосила, що Іван Мурашко «зісланий народу як Ангел Союзу («Ангел Завіту»)»... він є «пророком Іллею», якого Бог зіслав на землю... для попередження людства про близький прихід Христа» [1, с.139, 142]. Сама ж Ольга Кирильчук стає «Матір'ю Примирення» [1, с. 142], «Матір'ю Слави», «Матір'ю Сіону», тобто «Завітом Бога з людьми» [2, с. 8–9]. Вони стали ключовими фігурами в сприйнятті віруючими «нової релігії».

Від'їжджаючи за кордон, І. Мурашко та О. Кирильчук заповіли керівництво організацією сину «Матері Сіону» – Кирильчуку-Корнійчуку Михайлу Михайловичу, якого проголосили Верховним Святим Повелителем над керівництвом організації і якому всі повинні беззаперечно підкорятися [5, с. 21]. Він також був призначений наступником пророка і керівником організації. У керівництві організацією йому допомагали апостоли, призначені засновниками. З цього часу організація мурашківців-сіоністів з харизматичної поступово перетворилася на авторитарно-апостольську.

Наступним керівником організації стала Л. Ушенко. Вона не могла стати і не була харизматичною особистістю, але жадоба до влади і керівництва іншими людьми для неї мала дуже важливе значення. Для обґрунтування своєї керівної ролі, вона взяла на виховання внучок засновниці організації О. Кирильчук і запевняла, що «через цих дітей я розмовляю з Богом, через них я з'єднана із серцем Христа, тому вони мене назвали «Матір'ю Святої Слави» [7, с. 45].

В пропаганді віровчення та формування організації лідерам допомагали 12 «апостолів» на чолі зі старійшиною, який іменувався «правителем Сіону», та апостольські учні. Ця ідея формувалася у І. Мурашка під впливом різних віровчень. Так, вона частково була запозичена із вчення В. Фетлера. Проте основну суть цієї ідеї він почерпнув із віровчення молокан і духоборів, перебуваючи на заробітках у Сибіру: «вісімнадцятирічним хлопцем виїхав на Сибір, повернувся і знову виїхав» [1, с. 136]. Так, у культі молокан, «з одного боку, велику роль відіграють старці, які визначають суспільну думку общин і приймають безапеляційне рішення з усіх питань, а з іншої, офіційним органом общини є 11 «апостолів на чолі з суддею» [12, с. 337]. Ідея апостольства характерна і мормонам – Церкві Ісуса Христа святих останніх днів, що виникла в США, і з діяльністю якої, можливо, був знайомий І. Мурашко. Очолює церкву мормонів президент, він же «пророк» і «провидець», що має необмежену владу та управляє за допомогою 12 апостолів і 70 помічників. Отже, для пропаганди своїх ідей у 1932 р. у селі Воскодави на Рівненщині під час «з'їзду», І. Мурашко призначає «правителя Сіону», 12 апостолів і 10 їх учнів.

Про проповідницьку діяльність перших апостолів, журнал «Таємний детектив» повідомляє: «12 призначених ним апостолів і 10 учнів проходять окраїнами і сповіщають, що прийде царство Христа на землі, вони закликають до каяття і до того, щоб люди схаменулися. «Назустріч Христу» – девіз секти [11].

Велику роль зіграли апостоли та їх учні і при формуванні Сіону. Після від'їзду засновників організації за кордон їх значимість та авторитет зросли. Основний акцент у функціонуванні організації спрямовувався на проповідницьку діяльність. Новий етап активності у діяльності апостолів розпочинається у 1946 році, коли до керівництва організацією приходять Любов Ушенко. За завданням «Матері Слави» вони розгортають активну діяльність з відродження організації сіоністів-мурашківців.

З ініціативи Л. Ушенко, для більш ефективного контролю за роботою організації, було створено орган – «Рада секти». Він не тільки контролював діяльність членів, а й карав. Це був свого роду каральний орган, що почав діяти з 1948 року.

Л. Ушенко уже не призначала суддів, як це було при І. Мурашку та Михайлу Кирильчуку-Кравчуку, а пішла далі. Сама Ушенко розповідає це так: «Для вирішення тих чи інших питань, при секті в 1948 році мною була створена, так звана, «Рада секти», куди входили такі особи:

- Я – Ушенко Любов – яка зветься «Матір'ю святої слави» жертви Христа;
- Внучки Кирильчук Ольги – «Матері Сіону», які знаходяться у мене на вихованні: Марія і

Валентина, вона ж «Любов Бога», обидві є «Жертвами Христа»;

- Ковалюк Анастасія - д'якониса на ім'я «Мирна»;

- Дзюбук Дмитро – «апостол» на ім'я «Павло», керівник Волинського «Сіону». [7, с. 62].

«Раді Секти» надавалося право вирішувати питання стосовно осіб, які порушують ту чи іншу заповідь аж до виключення із організації.

Учасники цієї «Ради» мали право карати і дітей за непослух.

Про це Л. Ушенко говорить: «Якщо діти здійснили той чи інший проступок, встановлені також покарання: дається кілька днів посту («це означає їсти один раз на добу ввечері»), чи утримання у підвалі (це покарання діти називали «тюрмою» [7, с. 109]; у виключних випадках дається декілька різок» [7, с. 64].

Крім того, «Раді секти» надавалося право «вирішувати питання матеріальної допомоги членам секти бідного стану, багатодітним, а також особам, що знаходяться в ув'язненні із засобів і наявного жертвоприношення» [7, с. 64].

В організаційній структурі церкви ЄХСС заслуговує на увагу інститут дияконис. «Диякониса» розуміється як «помічниця», «прислужниця». Церковний чин дияконис виникає в III столітті для того, щоб у церкві існували посередниці між чоловічим кліром та жіночою частиною громади, оскільки диякониси для дотримання благопристойності допомагали при хрещенні жінок, були присутні при приватних бесідах жінок зі священнослужителями, доглядали за хворими християнками, стежили за порядком на жіночій половині храму, були керівницями вдів і дів.

Диякониси у організації мурашківців-сіоністів вели активну роботу серед віруючих жінок, займалися матеріальним забезпеченням громади, здійснювали контроль над життям віруючих, відвідували їхні домівки.

Найбільш знаною дияконисою початкового періоду діяльності організації була «Сарра» – Праскеда Волковець, яка допомагала проповідувати Ользі Кирильчук ще до об'єднання з Іваном Мурашком.

Інститут дияконис у міжвоєнний період дещо втрачає своє значення, однак у період «Другого зову» знову набирає сили. Так, важливу роль у розповсюдженні віровчення відігравала «диякониса Славіна» – Анастасія Ковальчук, яка, після арешту Л. Ушенко в 1949 році, взяла на себе не тільки опіку над внучками Ольги Кирильчук – Валею й Марією, а й керівництво «Сіону». А диякониса М. Ліснер, яку знали під ім'ям «Яковінглія», стала хранителькою, так званого, «сіону», в якому проживало близько 40 чоловік і який отримав назву – «храму-сіону».

У кожній релігійній общині для її нормального функціонування акцент робиться на молодь. Організація мурашківців-сіоністів – не виняток. Так, «диякониса Славіна» – Анастасія Ковальчук, після того, як очолила «Сіон», основним напрямком діяльності визначила створення молодіжної релігійної організації, завданням якої було виховання відданих їй членів, спроможних в перспективі бути пропагандистами і організаторами мурашківського руху.

У 1950 році з дітей краївських сіоністів було створено молодіжну організацію «Воїнство Христове», яку спочатку очолювали Марія Кирильчук та Валентина Кирильчук, які при «храмі» вважалися «святими». Пізніше вони призначили начальником «воїнства Христового» Петра Сидоришина, присвоївши йому звання «молодшого лейтенанта» та надавши святе ім'я «Оргін». Молодіжна організація складалася з 20 дітей, віком від 7 до 15 років. Для учасників «воїнства Христового» (інакше цю організацію в організації називали ще «школою воїнів Христових») П. Сидоршин виготовив і видав паспорти, як документ, що підтверджував належність до організації. Цей вчинок він пояснив так: «Щоб органи Радянської влади знали, що в нашій організації є «Христове воїнство»» [6, с. 210]. Крім того, були запроваджені погони з чорного сукна з двома жовтими нашивками та нагрудні знаки.

Основним обов'язком було дотримання конспірації і суворої дисципліни. Все це у післявоєнного молодого покоління викликало романтичні почуття своєї важливості у причетності до ніби-то таємничості відносин. Крім підлітків, до «школи» «Воїнства Христового» потягнулись і діти. Там вони заучували вірші і псалми релігійно-містичного змісту з підтекстом на сучасність.

Виступаючи як «група особисто віруючих і відроджених», організація мурашківців-сіоністів практикувала сувору моральну дисципліну, яка підтримувалася не тільки самими віруючими, а й керівниками. У даній організації були чітко визначені обов'язки і права як керівників, так і рядових її членів, навіть проживання їх було розділеним.

Важливе значення для об'єднання прихильників організації відіграють спільні дії, обряди, а також взаємопідтримка не тільки моральна, а й матеріальна. Для навіювання єдності, невідворотного зв'язку з організацією, причетності до сакрального, творці Сіону облаштували жертovníк, куди члени общини зносили пожертву «Батьку Сіону» та «Матері Сіону» – гроші, харчі, одяг. За свідченням Михайла Кирильчука-Корнійчука, «був збудований із землі «жертovníк», на якому членами організації здійснювалося «принесення жертви Богу... –

приносилися свої домашні речі – плаття, одяг, нігті, зрізані на руках, і волосся з голів чоловіків після стрижки, нутроці тварин і таким чином спалювали всі перераховані предмети»[4, с. 67]. Жертвоприношення передбачало внесення грошей, будь-яких продуктів харчування і найрізноманітніших речей. «Бог приймає в жертву все», – говорив Мурашко. Кожен член організації обов'язково повинен здійснювати жертвоприношення, інакше його настигне кара Божя. «Чим більше ви пожертвуєте Богу, тим кращим буде Ваше життя на тому світі», – заявляв на другому з'їзді І. Мурашко [9, с. 43]. Цих вимог дотримувалася й Любов Ушенко.

Всі керівники організації мурашківців-сіоністів вважали за необхідне дотримуватися фіксованого членства: кожен віруючий приймався в індивідуальному порядку.

Релігійна община здійснювала повсякденну і досить сильну дію на поведінку її членів, схвалюючи і санкціонуючи одні форми поведінки та засуджуючи і відкидаючи інші. У повсякденному житті на членів общини мурашківців накладалися певні обмеження і заборони, а також вимагалася чітке виконання правил поведінки. Зокрема, вони не мали права: вбивати людей, птахів і тварин, вживати в їжу м'ясо. Чоловіки не повинні брити бороду і носити на голові довге волосся. Також заборонялося говорити нецензурні слова, вживати алкоголь і курити тютюн чи цигарки. Щодо жінок-сіоністок, то вони були зобов'язані завжди носити хустку на голові, не знімаючи її ні в якому разі перед чоловіком, а також вони повинні носити плаття з довгими спідницями, а зверху обов'язково, щоб був фартух. Працювати в суботу та неділю також суворо заборонялося [7, с. 48]. Ці дні необхідно присвятити молитвам і спілкуванню з Богом.

Підсумовуючи, можна зауважити, що І. Мурашко і О. Кирильчук створили харизматичну організацію, яка поступово перетворилася на авторитарно-апостольську. У своїй діяльності, внутрішньому житті та обрядовості вона почала опиратися на авторитет керівника, який визначався походженням та кровним зв'язком з засновниками. Затим вона набирати рис проповідницької.

З приходом до керівництва Любові Ушенко, все кардинально змінилось. Організація перетворилася на екстатичну. Її особливістю стало те, що Л. Ушенко вимагала від адептів «своєї» організації доведення себе до релігійного екстазу. Таким чином єдиновірцям нав'язувалась віра в реальне, відчутне спілкування з Духом Святим, ототожнення екстатичних переживань з діями Святого Духа.

Бібліографічні посилання:

1. Державний архів Рівненської області. (далі - ДАРО), - Ф-Р-32, Оп.1, Спр.4722.
2. ДАРО, - Ф.33, Оп.1, Спр.7262.
3. ДАРО, - Ф-Р-2771, Оп.2, Спр.534.
4. ДАРО, - Ф-Р-2771, Оп.2, Спр.2243.
5. ДАРО, - Ф-Р-2771, Оп.2, Спр.2912.
6. ДАРО, - Ф-Р-2771, Оп.2, Спр.3377.
7. ДАРО, - Ф-Р-2771, Оп.2, Спр.4455.
8. **Воронаев И. Е.** О служителях в Церкви Христовой. / И. Е. Воронаев // Евагелист. – 1928.- № 5. – С.12-19.
9. **Гаркавенко Ф.** П'ятидесятники та їх віра. / Ф. Гаркавенко. – К.: Політвидав України, 1966. – 80 с.
10. **Камейша Б. И.** Религиозная секта евангельских христиан святых сионистов и ее реакционная сущность. Диссертация... кандидата истор. наук, Минск: Институт искусствоведения, этнографии и фольклора АН БССР, 1971. — 285 с.
11. **Камейша Б. И.** Кто такие мурашковцы. / Б. И. Камейша.— Минск: Беларусь, 1970. — 39 с.
12. **Любашенко В.** Історія протестантизму в Україні: курс лекцій. / В. Любашенко. – Львів: Просвіта, 1995. – 350 с.
13. **Медяник М.** Хто такі сектанти-мурашківці / М. Медяник // Атеїст Ровенщини. — 1958. — № 1. — С. 31-36.
14. **Мурашко І.** Что запрещает и что повелевает слово Божие. Свидетельство о крещении духовном. / І. Мурашко. – Нью-Йорк, 1922. – 126 с.
15. Новий Распутін на Поліссі. // Таємний детектив. – 1933. - №26.
16. **Скакун Р. Л.** Євангельські християни святі сіоністи: особливості життя й побуту / Р. Л. Скакун // Українське релігієзнавство. – № 55 (2010). – С. 148-157;
17. **Скакун Р. Л.** «Новий Єрусалим» Івана Мурашка: сектантська комуна на Поліссі. / Р. Л. Скакун // Історія релігій в Україні і світі: збірник наукових праць. Серія «Історичне релігієзнавство». – Острог: Видавництво НаУОА, 2010. – Вип. 3. – С. 215-225.
18. **Федоренко Ф.** Секты, их вера и дела. / Ф. Федоренко. – М.: Политиздат, 1965, - 360 с.

УДК 305:177.82

Л. Ю. Левченко

ГЕНДЕРНИЙ ВИМІР ФЕНОМЕНА САМОТНОСТІ: ЕТИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

Особлива увага приділяється етико-філософському аналізу сутності феномену самотності яка в філософії традиційно пов'язувалася з особливостями світосприйняття людини, станом її душі, мотивацією вчинків та самосвідомістю, а також філософському аналізу гендерного виміру самотності.

Ключові слова: самотність, стать, гендер, маскулінність, фемінність, андрогінність, чоловіче, жіноче.

Особое внимание уделяется этико-философскому анализу сущности феномена одиночества, которое в философии традиционно связывалось с особенностями мировосприятия человека, состоянием его души, мотивацией поступков и самосознанием, а также философскому анализу гендерного измерения одиночества.

Ключевые слова: одиночество, пол, гендер, маскулинность, феминность, андрогенность, мужское, женское.

Special attention is given to the ethical-philosophical analysis of the essence of the phenomenon of loneliness in philosophy traditionally associated with the peculiarities of human perception of the world, the state of his soul, motivated behavior and identity, as well as the philosophical analysis of the gender dimension of loneliness.

Key words: solitude, sex, gender, masculine, feminine, androgen, male, female.

© Л. Ю. Левченко, 2012

Постановка проблеми. Проблема самотності є актуальною для будь-якої епохи. Самотність – це стан, який викликає комплексне і гостре переживання, що виражає особливі форми самопізнання, ставлення до себе та світу. Самотні люди відчують себе покинутими, непотрібними, загубленими, переживають невимовні страждання, що часто призводить до руйнації їх ролей у соціумі. Все це є особливо актуальним для сучасного українського суспільства, яке рухається від посттоталітарного до демократичного буття.

Сучасні філософські дослідження проблеми самотності як однієї з найважливіших властивостей життєвого світу особистості необхідні для аналізу багатьох філософських проблем, що стосуються різних проявів людського буття. Тому тематика, пов'язана з феноменом самотності, викликає постійний інтерес у філософів, психологів, культурологів, соціологів, педагогів тощо.

Проблематика людської самотності є багатогранною та багатоаспектною, до неї постійно звертаються як зарубіжні, так і українські вчені, що також свідчить про її актуальність. Щодо сутності людської самотності, то у філософії вона традиційно пов'язувалася з особливостями світосприйняття людини, станом її душі, мотивацією вчинків та самосвідомістю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Феномен самотності в гендерному контексті з урахуванням різних екзистенційних вимірів людського буття вперше у вітчизняній філософській антропології дослідив Н. Хамітов, який увів у сучасну українську філософську літературу поняття «екзистенційна самотність». Важливі проблеми життєвого світу людини як частини духовної культури розглядалися також у роботах В. Андрущенка, А. Бичко, І. Бичка, С. Кримського, В. Малахова, М. Михальченка, М. Поповича. У сучасній українській філософії осмислюються проблеми життєвих стратегій людини, що можуть привести до ефективної або спотвореної комунікації, аналізується етика відповідальності у соціальному бутті людини (Г. Горак, А. Єрмоленко). У вітчизняній філософії гендерний підхід представлено роботами В. Гайденко, І. Жеребкіної, О. Забужко, Н. Лавриненко, С. Оксамитної, І. Предборської, Н. Чухим.

Мета статті полягає в етико-філософському дослідженні феномена самотності, зокрема, гендерного виміру самотності.

Виклад основного матеріалу. Самотність – гостре емоційне переживання, яке пов'язане з руйнуванням свого внутрішнього стану й виникненням відчуття нереалізованості та